

умений образительного характера у будущих воспитателей дошкольных учебных заведений.

Ключевые слова: искусство, педагогическое искусство, образосоздание.

SUMMARY

Baditsa M. Pedagogical art form as a source of creative skills in students of fine character. The article considers the peculiarity of potential of human labour, the place of art in the life of a man; discloses the phenomena essence of pedagogical art, grounded its role in forming of creative skills of descriptive character at the future educators of pre-school education.

Key words: art, pedagogical art, imagination.

УДК 37.036

Городиська В.В.

КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД У ПРАКТИЦІ РОБОТИ ВИХОВАТЕЛЯ СУЧАСНОГО ДИТЯЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка проблеми. У сучасному постмодерному суспільстві ДНЗ – це не формальна установа, а креативний комплекс, осередок цікавих ідей, ігор, проблемних завдань, центр формування творчо мислячих, інтелектуально розвинених дітей. Тому сьогодні до вихователів ХХІ ст. висуваються нові вимоги щодо їх праці. Тут потрібні інші шляхи, методи та засоби впливу на свідомість, почуття, потреби дітей. Перед вихователями ДНЗ щоразу виникають питання активних пошуків нового стилю, підходів до навчання, виховання, розвитку творчості, мобільності. Креативність вихователя залежить від творчих можливостей, здатності до нестандартного мислення, вміння ефективно вирішувати складні проблеми дитячої життєдіяльності. Ці якості формуються у спеціально організованих педагогічних умовах у системі освіти, яка сьогодні прагне до творчого розв'язання проблем через використання сучасних інноваційних технологій.

Концепція сучасної креативної освіти відповідає основним документам, що забезпечують діяльність освітньої галузі: Державній національній програмі „Освіта (Україна ХХІ ст.)”, Закон України „Про дошкільну освіту”, Базовому компоненту дошкільної освіти України та ін.

Державна національна програма „Освіта (Україна ХХІ століття)” визначає основні шляхи реформування дошкільного виховання, одним із яких є створення оптимальних науково-методичних, організаційних, санітарно-гігієнічних, матеріально-технічних, естетичних умов функціонування дошкільних виховних закладів різних типів і профілів; оновлення змісту, форм і методів виховання і розвитку дітей дошкільного віку [2, с.492]. Закон України „Про дошкільну освіту” проголошує такі завдання дошкільної освіти – формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду [3, с.495].

Згідно з зазначеними документами Базовий компонент дошкільної освіти України чітко визначає основні сфери життєдіяльності дитини: „Природа”,

„Культура”, „Люди”, „Я сам”, які представляють цілісне уявлення про духовно багату особистість і потребують не лише теоретичних знань з боку вихователя, а варіативних змін у практичній, нестандартній діяльності, а саме креативного підходу [1, с.7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із сучасних напрямів формування особистості дитини є креативний підхід. Дослідженням творчого потенціалу особистості займаються відомі вчені, такі як: Г.Айзенк, А.Алейніков, Д.Богоявленська, Л.Виготський, В.Лернер, А.Маслоу, О.Моляко, А.Полякова, Я.Пономарьов, В.Рибалко, В.Семиченко, С.Сисоева, Р.Штайнер, Е.Фромм, Б.Юсов та інші. На їх переконання, креативність – це психологічна основа, механізм, що зумовлює творчу активність людини для самоактуалізації та творчої самореалізації у різних видах життєдіяльності.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в аналізі креативного підходу у практиці роботи вихователя ДНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття „креативний” запозичене з англійської мови „*creative*” і означає творчий. У педагогіці під цим поняттям розуміють нестандартний підхід до його виконання для досягнення педагогічного успіху. Стратегія сучасної освіти полягає в тому, що всім без винятку дітям пропонується можливість виявити свої таланти і творчий потенціал, який має на меті реалізацію особистих планів та потреб у самовираженні. Чим більше суспільство потребує ініціативи від особистості, тим гостріша необхідність у творчій розробці, вивченості його природи походження, форм виявлення, розходження, стимулів та умов. Для сьогодення актуальна проблема пошуку засобів розвитку здібностей дітей, що безпосередньо пов’язане із творчо мислячим, варіативним педагогом-новатором та його креативним підходом до практики роботи з дітьми, як в колективній, так і в індивідуальній формах діяльності.

ДНЗ – це перша сходинка для дитини, в якій повинно бути закладено підґрунтя розвитку творчого потенціалу, уяви, фантазії. Тому саме креативна освіта відповідає такій організації навчання, виховання і розвитку творчої активності, у якій як педагог-вихователю, так і дошкільнику має сприятливі умови для самореалізації, отримання творчого продукту інтелектуальної і практичної діяльності та самостійного створення нового.

Креативний підхід у роботі сучасного вихователя полягає у вмінні у старому знаходити щось нове, щоразу випромінювати невідоме, видозмінювати, випереджувати, конструювати, трансформувати інформативний шквал у практичну площину, до якої долучена дитяча свідомість, уява, фантазія. Вихователю – педагогу, ведучий, інформатор, помічник, дорадник, наглядач, товариш, фантазер. І лише його діяльність повинна містити експериментаторство щодо організації та проведення індивідуального та групового часу дошкільника.

Первинними нововведеннями до сучасних ДНЗ вбачаємо зміни у зовнішньому вигляді та внутрішньому їх змісті. Переступаючи поріг дитячого садка дитина має відчувати радість від побаченого, почутого, нею повинно керувати почуття захопленості, чого на жаль бракує у більшості дитячих

установ. Пропонуємо реформування дошкільних закладів за допомогою уведення таких елементів – музичного супроводу, мультимедійних засобів, слухання й перегляд яких у дошкільнят не лише буде сприяти бадьорому настрою, емоційності та радості, а й пробудженню їхніх здібностей, талантів.

Сучасний автор Н. Дабіжа у статті „До дитячого садка – з бажанням” зазначає, що вагому роль у ДНЗ відіграють режимні моменти, які потрібно намагатися супроводжувати різними примовками, віршами, поговірками – власними і творами художньої літератури [4, с.22]. Однією із причин не відвідування дошкільнятами дитсадка є денний сон, який авторка легко і невимушено вирішує у віршованій формі:

Ліжечка чекають вас – спочивати саме час,
 На бочок усі лягайте і повіченьки стуляйте:
 Сонько-Дрімко вже іде, добру казочку веде.
 Ви подивитесь її і розкажете мені.
 А тій дитині, яка вперто не хоче спати каже віршик на вушко:
 Якщо ти не хочеш спати,
 Маєш тихо тут лежати,
 Щоб сон-казку не злякати [Там само].

Велике значення у діяльності вихователя відіграє тон, міміка, жести, артикуляція, вимова. Тому сучасний вихователь повинен користуватися різноманітними методами й підходами, самостійно прагнути до нестандартності, невимушеності у навчанні, вихованні та розвитку особистості дитини.

Виникнення у дитини бажання відвідувати ДНЗ необхідно мотивувати не лише батькам, а й вихователям. Першим стимулятором до цього є забезпечення бадьорого ранку на території дитячого садка жвавою, емоційно-піднесеною музикою. Яскраві музичні враження сприяють залученню дітей до гри, навчання, добрих справ, прищеплюють любов до музичного мистецтва, надають поштовх до музичної діяльності. Адже сприймання музики є провідним видом музичної діяльності, тому його розвиток збагачує всі творчі прояви дітей. Важливість формування у дітей музичного сприймання на основі музичного репертуару доводили Д. Б. Кабалевський, Н. А. Шацька, Н. О. Ветлугіна та багато інших музичних діячів. Відомий композитор Д. Б. Кабалевський відводив музичному сприйманню домінуючу роль. Адже у процесі сприйняття дитячих музичних творів змінюється розуміння сутності музики – від загальних до яскравих, розгорнутих, багатих уявлень.

Наприклад, у визначенні **настрою**, дітям пропонуються музичні уривки з балету П. Чайковського „Лускунчик” – „Вальс квітів”. Прослухавши його діти визначають **характер** музики: світла, радісна, ніжна, сонячна, гарна; наступну складову – **танець**. Черговим кроком є слухання музичних творів та вміння розрізняти музичні інструменти, які носять назву **оркестру**, а його керівником є **диригент** [6, с.29].

Креативні вихователі пропонують дітям **гру в оркестр** на різних музичних інструментах, основними з яких є барабан, трикутник, дзвіночок, українська сопілка та ін.

Навчання гри на музичних інструментах дітей раннього віку, більше пів століття тому, ще запропонував японський педагог Сініті Судзукі. Він створив методичку „Виховання талантів” запропоновану сьогодні І. Трофімченко. Цей вид діяльності сприяє формуванню музичного сприйняття і слуху, чуття ритму, вмінню координувати свої рухи. Крім того дозволяє дитині відчувати себе суб’єктом музичної творчості. Отже, як зазначає І. Трофімченко, „дитині варто давати слухати якомога більше гарної і різноманітної музики. Музика може звучати як фон у повсякденному житті: під час занять, ігор, підготовки до обіду або сну вдома і в дитячому садку” [7, с.25]. Лише обирати музику слід відповідно до того, який настрій потрібно створити. Так, для спокійних занять добре підійдуть „Пори року” Вівальді, симфонії Гайдна і Моцарта, для підняття духу можна використати „Слов’янські танці” Дворжака.

І. Крутій пропонує розроблену за системою Карла Орфа адаптовану програму для дошкільнят „Всесвіт музичних звуків”. Вона побудована на елементарному музикуванні, головне місце якої посідають ритм і музично-ритмічне виховання. В основу програми покладена музично-театралізована гра, в якій гармонійно поєднуються спів, мова, жести, танець та гра на музичних інструментах [5, с.26].

Аналіз програм “Малятко”, “Дитина в дошкільні роки”, „Дитина”, „Українське дошкілля” свідчить про те, що основна увага в них приділялася творам народного мистецтва або творам в обробках українських композиторів. Доцільно використовувати в роботі з дітьми молодшого – старшого дошкільного віку музичні опери „Коза – Дереза”, „Пан Коцький”, „Зима і Весна”. Вони мають близьку до розуміння дітьми тематику, тому що вводять їх у світ казки. Під час слухання цих творів діти вчаться розуміти й емоційно сприймати їх.

Неабиякий внесок на формування креативності вихователя сучасності здійснюють журнали „Дошкільне виховання”, „Палітра педагога”, „Джміль”. Вони систематично ознайомлюють з новими науковими дослідженнями, популяризують інноваційні технології, пропонують високоякісний практичний матеріал.

Більшість сучасних педагогів ДНЗ прагнуть до поліхудожнього виховання, яке полягає в різних формах роботи: з використанням музикотерапії, арттерапії, анімалотерапії, казкотерапії, ігротерапії, елементів психогімнастики, гумору, музичних та драматичних імпровізацій [8, с.12].

Особливо ефективним у розвитку естетичних здібностей дітей, на нашу думку, є введення мультимедійного проектора – засобу, без якого немислиме майбутнє сучасного ДНЗ, завдяки якому можна пропонувати нові напрями діяльності вихователя. Наприклад, вдало дібраний мультиплікаційний перегляд на теми: „Добро і зло”, „Правда і неправда”, „Краса – потворне”, „Сильний – слабкий”, „Великий – малий”, „Товстий – худий”, стимулює розвиток моральних якостей дитини – добра, любові, чесності, правди та естетичних – краси, величі, радості, задоволення.

Креативний підхід у практиці роботи вихователя ДНЗ побудований на евристичності, вмінням заінтригувати дитину так, щоб збудити у неї мислення,

розвинути уяву, фантазію, розкрити її творчий потенціал. Ефективна творча праця вихователя сприятиме активному розвитку дитини, завдяки якій у неї сформуються естетичні смаки, ідеали, цінності тощо.

Висновки. Таким чином, креативний підхід у практиці роботи вихователя нової формації здійснюється через:

- генерування оригінальних ідей, самостійно висунутих різноманітних гіпотез; намагання відійти від запропонованого шаблону;
- вміння гнучко та швидко мислити, характеризується кмітливістю, дотепністю, розсудливістю;
- конструктивні дії у невизначених ситуаціях, оригінальні способи розв'язання проблеми;
- творчу продуктивність, схильність реалізувати задумане;
- майстерне вміння переключатися з одного об'єкту на інший; швидко вдаватися до аналогій, порівнянь, протиставлень, асоціативних зв'язків;
- уміння підійти до проблеми з різних точок зору;
- прогнозування, випереджування, передбачення.

Важливими для розвитку творчого мислення дошкільників XXI ст. є створення кімнат-музеїв: народної іграшки, народних музичних інструментів, театральних костюмів, дитячої творчості (образотворчого мистецтва та ручної праці). Таким чином, зазначені форми і засоби сприятимуть широкому кругозору дошкільнят і забезпечать формування творчої індивідуальності вихованців, стануть підґрунтям для розвитку їх духовності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні / О.Л.Кононко, Л.Ю.Корміліцина // Дошкільне виховання. – 1999. – № 1. – С. 6-19.
2. Витяг із Державної національної програми „Освіта” („Україна XXI століття”). – 3 кн.: Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навч. посіб. / Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н.Борисової, В.І.Кузьменко; За заг. ред. З.Н.Борисової. – К.: Вища шк., 2004. – 511 с.: іл. – С. 490-492.
3. Витяг із Закону України „Про дошкільну освіту” – 3 кн.: Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навч. посіб. / Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н.Борисової, В.І.Кузьменко; За заг. ред. З.Н.Борисової. – К.: Вища шк., 2004. – 511 с.: іл. – С. 492-497.
4. Дабіжа Н. До дитячого садка – з бажанням / Наталя Дабіжа // Дошкільне виховання. – 2002. – № 1. – С. 22.
5. Крутій І. Діти і світ музичних звуків / Ірина Крутій // Дошкільне виховання. – 2007. – № 10. – С. 26.
6. Супрун Т., Рубальська Н. Слухаємо музику // Дошкільне виховання. – 2002. – № 4. – С. 29-31.
7. Трофімченко І. Як навчати музики найменших / Ірина Трофімченко // Дошкільне виховання. – 2010. – №2. – С. 24-26.
8. Цехмістер О., Голік Л., Морозова С. Поліхудожній розвиток змалку // Дошкільне виховання. – 2006. – № 4. – С. 12-13.

АНОТАЦІЯ

Городиська В.В. Креативний підхід у практиці роботи вихователя сучасного дитячого навчального закладу. У статті розглядається креативний підхід у навчально-виховній роботі вихователів ДНЗ, які пропонують по-новому розкривати потенційні можливості дітей, сприяють не лише активному творчому розвитку дитини, а й дають стимул до нестандартного мислення, формують уяву, фантазію тощо.

Ключові слова: уява, фантазія, творчість, креативність.

АННОТАЦИЯ

Городиская В.В. Креативный подход к практической работе воспитателя современного детского учебного заведения. В статье рассматривается креативный подход в учебно-воспитательной работе ДУ, которые предлагают по-новому раскрывать потенциальные возможности детей, содействуют не только активному творческому развитию ребенка, но и дают возможность нестандартного мышления, формируют воображение, фантазию.

Ключевые слова: воображение, фантазия, творчество, креативность.

SUMMARY

Horodys'ka V. The creative approach in the practice of a teacher's work at a modern children's educational institution. The article deals with the creative approach in teachers' educational work at children's educational institutions, who offer a new way to show children's capabilities, promote not only active and creative child's development, but also give a stimulus to divergent thinking, form imagination, fantasy etc.

Key words: imagination, fantasy, creativity.

УДК: 371.13.378

Головко М.Б., Міхєєва О.І.

МОЖЛИВОСТІ ТВОРЧОГО ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ Я.КОРЧАКА У ПРАКТИЦІ РОБОТИ СУЧАСНОГО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З БАТЬКАМИ

Постановка проблеми. У період інтенсивного реформування освіти та народження нових педагогічних парадигм цілком закономірним є інтерес до тих видатних педагогів минулого, чії ідеї зберігають значущість і для сучасності.

Ідеї Януша Корчака, як будь-яке інше відкриття в історії людства, „приречені” на розповсюдження, і в останні роки стимулюють розвиток гуманістичної педагогічної думки. Вочевидь, визрівання тенденції до усвідомлення міжнародного характеру педагогічних проблем, що характеризує сучасне суспільне мислення, сприяє актуалізації багатьох аспектів його спадщини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогічна концепція видатного педагога Я.Корчака охоплює широке коло проблем педагогіки,